

El sistema universitari a les Illes Balears

Lluís Ballester

Andrés Nadal

Albert Cabellos

RESUM

En el 40è aniversari de la creació de la UIB, els resultats obtinguts el curs 2017-2018 en docència, recerca i transferència palesen la fortalesa de l'activitat docent i investigadora del professorat i dels grups de recerca de la Universitat, i consoliden la UIB com la universitat generalista de referència a les Illes Balears i una de les 25 millors universitats de l'Estat. Fruit de la qualitat de la docència i de l'impacte de la recerca, la UIB ha aconseguit aquest curs posicions destacades en els rànquings universitaris i en les enquestes de qualitat acadèmica.

La resta del sistema universitari present a les Illes també ha continuat millorant la seva oferta i la capacitat docent que acredita.

RESUMEN

En el 40 aniversario de la creación de la UIB, los resultados obtenidos el curso 2017-2018 en docencia, investigación y transferencia evidencian la fortaleza de la actividad docente e investigadora del profesorado y de los grupos de investigación de la Universidad, y consolidan la UIB como la universidad generalista de referencia en las Islas Baleares y una de las 25 mejores universidades del Estado. Fruto de la calidad de la docencia y del impacto de la investigación, la UIB ha conseguido este curso posiciones destacadas en los rankings universitarios y en las encuestas de calidad académica.

El resto del sistema universitario presente en las Islas también ha continuado mejorando su oferta y la capacidad docente que acredita.

I. INTRODUCCIÓ

El curs acadèmic 2018-2019 ha tingut un caràcter especial, perquè s'ha commemorat el 40è aniversari de la Universitat de les Illes Balears. Per celebrar els 40 anys, aquest curs la UIB ha desplegat un ampli programa d'actes institucionals i d'esdeveniments culturals que han brindat la possibilitat d'aprofundir en els canvis observats a la Universitat. La política acadèmica de la UIB ha continuat prioritzant la qualitat de la docència, la innovació docent i la internacionalització dels estudis, amb una oferta de titulacions ja estabilitzada a partir de la incorporació recent dels estudis de Medicina. Però on s'ha fet un esforç especial és en la recerca i la transferència de coneixement, amb resultats molt positius de reconeixement de la recerca i amb un increment de la presència social i cultural de la UIB al seu territori de referència. L'estructura actual de la UIB està formada per 19 departaments, 7 instituts de recerca i 149 grups d'investigació.

2. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ENTRE 2011-2012 I 2018-2019

L'any acadèmic 2018-2019 la Universitat de les Illes Balears tenia matriculats 13.201 alumnes en estudis oficials, al marge d'alumnat de la UOM i d'altres ofertes formatives. En els darrers anys, el nombre d'alumnes es manté pràcticament estable, tot i la reducció (7,28%) que s'ha produït des

del curs 2011-2012 (14.238). Els darrers cinc cursos no s'han modificat els preus de les taxes, de tal manera que aquest no és l'obstacle per incrementar el nombre d'alumnes. En el curs actual s'ha rebaixat un 10% les matricules de grau i un 15% les de màster.

QUADRE 1. EVOLUCIÓ DE LA TOTALITAT DE L'ALUMNAT MATRICULAT A LA UIB

Curs acadèmic	2011-12	2014-15	2018-19
Nombre d'alumnes	14.238	13.664	13.201
% (2011-2012 base 100)	100,00%	95,97%	92,7%
% variacions 2014-2019			96,6%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB. Dades a 19 de maig de 2019

Catorze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears

Elaboració pròpia.

La taxa bruta d'alumnat universitari, calculada com a alumnat matriculat a la UIB per cada 100 joves entre 18 i 24 anys, va augmentar moderadament entre 2011-2012 (16,78%) i 2014-2015 (17,15%). El curs 2018-2019 manté la lleugera reducció del curs anterior, i se situa en un 16,51%. S'ha de tenir en compte que no es considera tot el jovent universitari que es matricula en universitats a distància o que han sortit de les illes Balears per seguir les seves carreres. En qualsevol cas, es tracta de dades molt baixes comparativament amb altres comunitats de l'Estat.

Pel que fa a la taxa neta, es calcula com a nombre d'estudiants de 18-24 anys en ensenyaments de grau i postgrau, en relació amb la població de 18-24 anys. És a dir, només es considera l'alumnat d'aquesta franja d'edat. Segons les dades del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats (MICINN, 2019), la taxa a les illes Balears per a l'any acadèmic 2017-2018 era del 10,9%, la més baixa de totes les comunitats de l'Estat. La taxa neta per al conjunt de l'Estat era del 32,1% el mateix any acadèmic. Com els darrers anys, les comunitats de Madrid (48,6%) i Castella i Lleó (40,1%) són les que presenten taxes més altes; mentre que, a més de la nostra, les comunitats de Castella-la Manxa (12,9%) i La Rioja (16,5%) tenen menys alumnat universitari.

QUADRE 2. EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'UNIVERSITARIS MATRICULATS A LA UIB

Curs acadèmic	2011-12	2014-15	2018-19
Nombre d'alumnes	14.238	13.664	13.201
Joves entre 18 i 24 anys	84.862	79.686	79.942
% universitaris per cada 100 joves	16,78%	17,15%	16,51%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB i padró 2018 IBESTAT. Dades a 19 de maig de 2019

Catorze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears

Elaboració pròpia.

3. DOTACIÓ DE PROFESSORAT I PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ I SERVEIS (PAS)

La reorganització dels estudis i la diversificació de grups (desdoblament a les assignatures amb més alumnes) han significat un increment de la càrrega docent (vegeu el quadre 3). Si l'any acadèmic 2011-2012 hi havia un total de 14.954 crèdits, actualment, aquesta xifra ha augmentat fins als 17.508. Per tant, el curs 2018-2019 s'ha incrementat un 17,08% la càrrega real des de la reforma dels estudis universitaris amb la creació de l'espai europeu d'educació superior, instaurada plenament el curs 2011-2012.

QUADRE 3. CÀRREGA DOCENT EN CRÈDITS DEL PROFESSORAT DE LA UIB

Curs acadèmic	2011-12	2014-15	2018-19
Càrrega docent en crèdit	14.954	16.263	17.508
% variacions 2011-2014-2018		108,75%	117,08%
% variacions 2014-2018			107,66%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB. Dades a 19 de maig de 2019
 Catorze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears
 Elaboració pròpia.

Les dedicacions del professorat són molt diferents, per aquest motiu es calcula un indicador denominat "professorat equivalent a temps complet" (vegeu el quadre 4). Tal com s'explica a la memòria del pressupost de la UIB (UIB, 2019), es calcula comptant com a 1 cada contracte amb dedicació completa. La dedicació del professorat associat s'ha calculat de la forma següent: 6 hores, 75% d'una dedicació a temps complet; 4 hores, 50%; 3 hores, 37,5%, i la resta en la mateixa proporció d'acord amb el nombre d'hores del contracte. La metodologia aplicada és la mateixa que utilitzen les universitats del Grup 9 (de les comunitats autònomes amb una sola universitat).

Les dades d'aquest indicador mostren que la dotació actual de professorat és equivalent a 972 docents a temps complet. L'increment de la dotació, ajustada a les dedicacions, és un 6,11% superior en relació amb la dotació de 2011-2012 i un 5,19% en relació amb el curs 2014-2015. L'increment de dotacions, per tant, es concentra en els darrers anys.

QUADRE 4. PROFESSORAT A TEMPS COMPLET

Curs acadèmic	2011-12	2014-15	2018-19
Professorat equivalent a temps complet	916	924	972
% variacions 2011-2014-2018		100,87%	106,11%
% variacions 2014-2018			105,19%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB. Dades a 19 de maig de 2019
 Catorze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears
 Elaboració pròpia.

La interpretació de les dotacions i les possibilitats reals per desenvolupar la feina acadèmica amb qualitat, l'acabem amb el càlcul de l'indicador que relaciona les dotacions de professorat (equivalent a temps complet) amb el nombre d'alumnes (vegeu el quadre 5). L'increment de dotació del professorat durant els darrers anys ha permès anar reduint la ràtio. Si durant el període de 2011-2012 a 2014-2015 la reducció era mínima, i es passà de 15,70 alumnes per docent a temps complet a 15,03; els dos darrers cursos acadèmics la disminució ja és més notòria. Així, el curs passat hi havia 13,79 alumnes per docent i el 2018-2019, 13,58.

QUADRE 5. RÀTIO ALUMNAT / PROFESSORAT

Curs acadèmic	2011-12	2014-15	2018-19
Ràtio alumnes per professor/a	15,70	15,03	13,58
% variacions 2011-2014-2018		95,73%	86,50%
% variacions 2014-2018			90,35%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB. Dades a 19 de maig de 2019
Catorze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears
 Elaboració pròpia.

El personal d'administració i serveis (PAS) de la UIB es configura com un dels components fonamentals per al manteniment dels processos desenvolupats a la Universitat (vegeu els quadres 6 i 7). En aquest grup, d'una elevada heterogeneïtat, s'hi inclou des dels màxims responsables de l'organització fins al personal d'administració de tots els nivells. Així mateix, aquesta varietat es pot observar en la diversitat de situacions contractuals: des de funcionaris de carrera, funcionaris interins, personal contractat de diversos tipus, laborals fixos de conveni, fins a laborals contractats.

Durant el darrer període s'ha produït una recuperació quant a la contractació de PAS. Si bé, del curs 2011-2012 al 2014-2015 hi va haver una reducció de 36 contractes i es passà de 554 a 518 treballadors, l'any acadèmic 2018-2019 se n'han recuperat 62, de manera que hi ha 580 contractes de PAS.

QUADRE 6. PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ I SERVEIS

Curs acadèmic	2011-12	2014-15	2018-19
TOTAL de PAS (1)	554	518	580
% variacions 2011-2014-2018		93,50%	104,69%
% variacions 2014-2018			111,97%

NOTA 1. Té en compte la totalitat del PAS, és a dir: funcionaris de carrera, funcionaris interins, funcionaris contractats, laborals fixos de conveni, laborals interins de conveni i laborals contractats

Font: Indicadors del pressupost de la UIB. Dades a 19 de maig de 2019
Catorze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears
 Elaboració pròpia.

Les ràtios ofereixen una interpretació més acurada de les dades. La ràtio que relaciona el professorat equivalent a temps complet amb el PAS ens feia observar un increment entre el 2011-2012 (1,65 docents per cada PAS) i el 2014-2015 (1,78 docents per cada PAS). El curs 2017-2018 aquesta ràtio es reduí, i s'arribà a 1,73 docents per cada PAS, i durant el curs 2018-2019, la ràtio s'ha situat en xifres similars al primer període. En qualsevol cas, la qualitat de la feina realitzada es manté no només amb la quantitat de personal, sinó també gràcies a una important política de formació i a l'estabilitat de les dotacions del PAS, amb personal de llarga trajectòria en tots els llocs de treball clau.

QUADRE 7. RÀTIO PROFESSORAT/PAS

Curs acadèmic	2011-12	2014-15	2018-19
Ràtio professors/PAS	1,65	1,78	1,68
% variacions 2011-2014-2018		107,88%	101,82%
% variacions 2014-2018			94,38%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB. Dades a 19 de maig de 2019
 Catorze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears
 Elaboració pròpia.

Una de les iniciatives més interessants, desenvolupada al llarg del curs amb el suport del Govern de les Illes Balears, és el programa SOIB Jove - Qualificats Sector Públic, cofinançat pel Fons Social Europeu i la garantia juvenil. Aquest curs s'han incorporat 75 joves titulats a grups de recerca, 8 a la Gerència i 10 a la FUEIB. Aquest personal ha permès ampliar la capacitat d'actuació dels grups i, a ells, els ofereixen una experiència laboral de bon nivell.

4. PROJECCIÓ CULTURAL I SOCIAL DE LA UIB

La UIB, com a Universitat pública, té vocació de servei a la comunitat i al territori i un compromís amb el desplegament d'un model de presència social i cultural estable i reconegut. Un component fonamental d'aquest compromís es concreta en la projecció cultural i la formació al llarg de tota la vida.

La projecció cultural i les activitats d'Universitat oberta es duen a terme, a través de la col·laboració amb entitats culturals, mitjançant la difusió de la cultura i les activitats complementàries a la docència, a la recerca i a la innovació. A través del Servei d'Activitats Culturals es desenvolupa la multiculturalitat social, amb cursos, conferències, exposicions artísticocientífiques, cinema, jornades... 182 activitats amb més de 400 agents culturals implicats i més de 8.000 assistents.

Altres iniciatives socials i culturals destacades:

- Les activitats del quarantè aniversari de la UIB han reunit prop de 1.500 assistents.

- Activitats relacionades amb l'aniversari de la mort de Josep Maria Llompart, així com cicles de conferències, com Dones que Inspiren.
- La participació de la UIB en les lligues de debat de la Xarxa Vives i del G9.
- La Coral UIB, amb la formació, investigació i divulgació de la música i el cant coral, continuarà sent una de les activitats d'excel·lència de la projecció cultural. Juntament amb les 10 corals filials, compta amb 400 veus. Realitzaren 70 concerts, amb 14.000 assistents.
- Creixent col·laboració amb l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears. S'ha creat l'Orquestra de la UIB (OUIB), amb 24 músics, quasi tots estudiants.
- Edicions UIB ha continuat publicant en format analògic (25 llibres) i en format digital i ha participat en diverses accions de promoció institucional.
- El Servei de Biblioteca i Documentació fa una tasca de difusió cultural a través de la digitalització de molts de fons que institucions i particulars li confien.

Formació al llarg de la vida: la Universitat Oberta per a Majors ha continuat, amb la col·laboració d'institucions públiques i privades, amb el creixement i la qualitat de les seves activitats en totes les Illes. El curs 2017-2018, les seves activitats varen arribar a 2.400 persones, 1.800 de les quals eren de Mallorca. Això significa un augment d'un 84% des de 2013. S'ha continuat treballant en assignatures en línia accessibles i obertes a qualsevol alumne, en la internacionalització de la UOM i en un conjunt d'activitats de ressò social per a la celebració dels vint anys a les seues. En aquest sentit, s'ha incrementat la presència de la Universitat Oberta a Menorca, a Eivissa i a Formentera. A Menorca, a través dels cursos de la UIMIR, i a Eivissa i Formentera, a través de cursos al llarg de l'any, amb col·laboració institucional.

El reduït espai d'aquesta presentació no permet de presentar extensament les iniciatives desenvolupades, però, ja que no s'ha fet altres anys, aquesta vegada volem reconèixer les iniciatives de cooperació per al desenvolupament, impulsades per l'OCDS, amb la participació de personal docent i investigador, així com del PAS i l'alumnat en diferents àrees del món i des de diverses perspectives i sectors d'actuació:

- Coordinació de la Xarxa Espanyola d'Universitats Saludables i el Grup de Treball de la CRUE de Sostenibilitat (76 universitats).
- Concedides un total de 17 beques de pràctiques per a estudiants i 10 ajuts d'Estades Solidàries, per a estudiants i PAS, per a la mobilitat internacional en 8 països empobrits.
- Executats 16 projectes de cooperació en 7 països, amb la implicació de més de 150 membres del PAS i PDI.
- Realitzades 10 accions d'educació per al desenvolupament, per més de 40 universitaris, amb

la col·laboració de 5 entitats de les Illes Balears. A més, 5 exposicions itinerants i 11 col·laboracions de sensibilització.

- Més de 20 accions formatives de transversalització i innovació docent de l'Agenda 2030.
- Més de 450 persones i més de 90 entitats donades d'alta al Portal de voluntariat.
- Més de 2.200 participants en accions de cooperació i educació al desenvolupament i més de 730 certificats de reconeixement.

5. QUALITAT UNIVERSITÀRIA DE LA UIB

Hi ha tot un seguit de factors que han ajudat a comprovar la qualitat de la docència de la UIB, al llarg del curs, entre aquests diversos factors se'n poden destacar tres de rellevants:

- En aplicació del sistema de garantia de qualitat, s'han continuat duent a terme els processos de creació, modificació i seguiment de titulacions. Quant al procés d'acreditació, s'ha completat, amb èxit, el procés d'acreditació de tots els títols oficials de grau i màster.
- S'han aconseguit els segells europeus de qualitat EUR-ACE i EUR-INF per als títols de grau d'Enginyeria Telemàtica, Enginyeria Industrial i Enginyeria Informàtica de l'Escola Politècnica Superior.
- L'estructura dels estudis implantada amb el Procés de Bolonya ha fet que els estudis de màster oficial s'hagin anat consolidant els darrers anys com una etapa de la trajectòria acadèmica dels estudiants universitaris cada cop més demanada i necessària. En aquest context, els màsters oficials de la UIB han demostrat una gran capacitat d'atracció. La UIB presenta una oferta de màsters universitaris molt àmplia i diversificada, que abasta tots els àmbits de coneixement i les orientacions formatives (professionalitzadora, de recerca, d'especialització).

A més, es poden destacar els bons resultats de la UIB en els rànquings d'universitats realitzats per grups i organismes, que comparen diversos indicadors de la seva qualitat i agreguen les dades d'un conjunt limitat de naturalesa diversa, relatius a cada institució, seleccionats pels seus autors, sempre per raons de mesurabilitat.

Aquest interès pels rànquings, juntament amb la burocratització d'alguns processos d'anàlisi de la qualitat, ha reduït la rellevància dels processos d'avaluació institucional promoguts pels sistemes universitaris, per assegurar la qualitat institucional global i potenciar la planificació de la seva millora.

Tot i que tenen una utilitat genèrica de tipus comparatiu, el diagnòstic parcial que ofereixen aquests rànquings és poc útil per planificar la millora institucional global. El desig obsessiu de millorar la posició en els rànquings pot conduir a prioritzar l'intent de millora dels indicadors que s'avaluen i a desatendre la resta d'aspectes rellevants del sistema universitari que condicionen i defineixen la globalitat de la qualitat institucional; per descomptat, molt nombrosos i sovint no mesurables.

L'enfocament integral i la qualitat d'anàlisi de l'U-Ranking de la Fundació BBVA i l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE) han fet que, durant els darrers anys, paréssim atenció als seus resultats. La UIB ha ocupat posicions entre les millors universitats de l'Estat i ha arribat a la quarta posició el 2016-2017 pel seu rendiment global en els àmbits de la docència, la recerca i la innovació i el desenvolupament. De manera desglossada, la UIB ocupà la cinquena posició del rànquing en els àmbits de docència i de recerca, i la dotzena posició en innovació i desenvolupament tecnològic. Així mateix, l'U-Ranking destaca que les Illes Balears és una de les comunitats autònomes amb una major productivitat del sistema universitari espanyol. Concretament, és la cinquena comunitat autònoma amb un major rendiment del sistema universitari, amb un índex de rendiment situat en un 8% per sobre de la mitjana estatal.

Al marge d'aquest rànquing espanyol, se'n poden consultar altres d'internacionals. El Centre de Classificació Universitària Mundial (CWUR) és una organització de consultoria que ofereix assessorament en polítiques, coneixements estratègics i gestió del coneixement als governs i universitats, per millorar els resultats educatius i de recerca. Des de 2012, el CWUR publica l'únic rànquing acadèmic d'universitats global, que avalua la qualitat de l'educació, l'ocupació d'antics alumnes, la producció de recerca i les cites sense dependre de les enquestes i els enviaments de dades universitàries. Aquest rànquing començà amb l'objectiu de qualificar les cent millors universitats mundials i l'any 2014 s'amplià a les mil millors entre les divuit mil principals universitats del món. El rànquing del CWUR és, així, la classificació acadèmica més gran que es realitza.

QUADRE 8. LA UIB AL RÀNQUING DEL CENTRE DE CLASSIFICACIÓ UNIVERSITÀRIA MUNDIAL (CWUR)

Posició al rànquing 2014			
Universitat (entre les mil primeres)	Rang a Espanya	Rang mundial	Puntuació agregada (educació, impacte...)
Universitat de Barcelona	1	120	50,17
Universitat Complutense de Madrid	2	198	47,97
Universitat Autònoma de Barcelona	3	254	46,99
Universitat de les Illes Balears	24	714	44,63
Universitat de la Corunya	40	937	44,35

Posició al rànquing 2018			
Universitat (entre les mil primeres)	Rang a Espanya	Rang mundial	Puntuació agregada (educació, impacte...)
Universitat de Barcelona	1	87	82,1
Universitat Complutense de Madrid	2	152	79,6
Universitat Autònoma de Barcelona	3	264	77,0
Universitat de les Illes Balears	29	820	71,0
Universitat de la Corunya	38	989	69,8

Font: <http://cwur.org/>

Elaboració pròpia.

Al llarg dels darrers anys la UIB es manté entre les mil millors universitats del món i entre les trenta millors de l'Estat. Tot i que aquest darrer any ha baixat algunes posicions tant nacionalment com internacionalment, ha augmentat la puntuació agregada en relació amb les tasques realitzades. Aquestes dades confirmen que la UIB manté els bons resultats assolits els darrers anys, gràcies a l'esforç de la comunitat universitària i malgrat les mancances de finançament del sistema universitari de les illes Balears.

6. INSERCIÓ LABORAL DELS TITULATS UNIVERSITARIS DE LA UIB

Segons les principals conclusions de l'estudi titulat: Anàlisi de la inserció laboral dels titulats universitaris a la Universitat de les Illes Balears, La taxa dels titulats de grau de la Universitat de les Illes Balears se situa en el 77 per cent quan fa tres anys que han acabat els estudis. La taxa del primer any després d'haver titulat ja és del 65 per cent i augmenta amb el temps. La taxa d'inserció de l'any 2013-14 va ser del 61 per cent just un any després d'haver conclòs els estudis, i augmenta fins al 77 per cent dos anys més tard. A mesura que avancen els cursos, la taxa s'incrementa. En concret, la taxa d'inserció s'apuja al voltant de 8 punts percentuals per cada any extra que passa, i s'observa que cada promoció obté un nivell d'inserció al voltant de dos punts percentuals superiors al de la promoció prèvia, fet atribuïble a la millora del context macroeconòmic.

L'estudi recull les dades dels titulats a partir del curs 2011-12 i fins al 2016-17, amb especial interès en les d'aquest darrer curs, que és l'últim del qual es disposa informació concloent. El seguiment de la inserció en el mercat laboral es fa mitjançant registres administratius i s'analitzen quatre períodes de temps: l'any de finalització dels estudis i els tres següents. Per conèixer la inserció laboral dels titulats universitaris s'han creuat dades dels quatre anys de seguiment de les persones matriculades i de les titulades a la UIB amb diferents fitxers d'informació laboral: afiliacions a la Seguretat Social, SOIB, padró, etc.

Altres conclusions rellevants indiquen que el percentatge de graduats afiliats per compte propi és més aviat baix. A més, els darrers anys s'observa una disminució del pes de treballadors autònoms, probablement perquè la bona situació del mercat de treball afavoreix la contractació per compte d'altri i desincentiva els joves a decantar-se per l'autoocupació. Per sexe, el nombre de dones autònomes és gairebé la meitat del dels homes.

El perfil de la inserció de les persones titulades de grau mostra, en el cas de les dones, una taxa igual o lleugerament superior a la masculina. I, per edat, en general, així com augmenta l'edat de la persona, també creix la taxa d'inserció. La taxa d'inserció un any després de la titulació i per branca de coneixement, tot i que experimenta lleugeres variacions segons el curs analitzat, mostra uns valors que superen el 60 per cent en les ciències de la salut, les ciències socials i jurídiques, i en enginyeria i arquitectura. En canvi, arts i humanitats i ciències mostren taxes inferiors al 50 per cent.

Al voltant de la meitat dels graduats que estan donats d'alta a la Seguretat Social tenen, l'any següent d'haver acabat els estudis, un contracte indefinit. Quant a la jornada de treball, quasi dos de cada tres titulats de grau fan jornada completa i la majoria dels qui fan jornada parcial són dones.

Pel que fa als estudis que garanteixen millor inserció, conclouen que les branques de coneixement que tenen més pes de persones graduades en grups de cotització adequats a la seva formació (grups 1 i 2) són: ciències de la salut, arts i humanitats, i enginyeria i arquitectura.

7. UNED, UOC I CENTRE UNIVERSITARI ALBERTA GIMÉNEZ (CESAG-COMILLAS)

Tot i que la proliferació d'universitats amb estudis a distància (com la UNIR, per exemple) fa que no es pugui dir que es parla de la resta de l'oferta formativa universitària per als ciutadans de les Illes Balears, sí que es fa un recull de l'oferta proposada per les universitats que més alumnes i més tradició tenen a les nostres illes. Aquestes són dues universitats a distància: Universitat Oberta de Catalunya i UNED, i el CESAG-Comillas.

Estudis a la UOC

Els darrers cinc anys s'ha consolidat el canvi de titulacions entre els antics títols de diplomad i llicenciat i els nous títols de grau. Tot i això, la UOC ha augmentat la quantitat d'alumnes matriculats. L'increment als màsters universitaris és una constant en aquesta universitat, ja que ha duplicat la quantitat d'alumnes matriculats. Però també cal destacar que, sobretot el darrer any, s'han incrementat les matrícules als estudis de grau. Això consolida la UOC ja no sols com una de les grans universitats per cursar-hi màsters i estudis de postgrau sinó també com una oferta important per als estudis de grau. Als estudis de doctorat, a les Illes Balears, la UOC encara s'ha de consolidar.

QUADRE 9. ALUMNAT DE LA UOC

Tipus de titulació	2013-2014			2018-2019		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Titulacions homologades LRU	214	173	387			
Graus EEES	582	661	1.243	1.419	1.279	2.698
Màsters universitaris	146	127	273	592	383	975
Doctorat		1	1	0	0	0
Postgrau propi				94	82	176
Centre d'Idiomes Moderns				133	91	224
Altres				38	20	58
Total	942	962	1.904	2.276	1.855	4.131

Aquest increment d'alumnes es veu de forma més clara en el nombre de les incorporacions al centre, que aquests darrers sis anys s'ha més que duplicat. En aquestes noves incorporacions, i en la matrícula general dels diferents estudis, el nombre de dones matriculades és superior al nombre d'homes.

QUADRE 10. ALUMNAT DE LA UOC DE NOVA INCORPORACIÓ. VALORS ABSOLUTS

Noves incorporacions	2013-2014			2018-2019		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Menys de 25 anys	62	36	98	158	106	264
De 25 a 40 anys	133	151	284	259	179	438
Més de 40 anys	48	45	96	92	95	187
Total	243	232	475	509	380	889

Una dada significativa és la franja d'edat dels alumnes que es matriculen a la UOC. Com es pot veure, la UOC no és l'opció triada pels alumnes que inicien els estudis universitaris abans dels 25 anys, però sí que s'ha de destacar que el percentatge d'alumnes que trien aquesta opció ha crescut molt en comparació amb fa sis anys. En contrapartida, els alumnes amb edats compreses entre els 25 i els 40 anys han davallat quasi 20 punts percentuals. Aquestes edats són les d'inclusió laboral més gran, per la qual cosa es pot suposar que els estudiants d'aquestes edats comparteixen la seva activitat laboral amb l'activitat formativa, cosa bastant lògica en uns estudis a distància. Però veiem que la UOC, si bé segueix amb una vessant de segona formació, també està captant molts d'alumnes d'edats baixes, en què la formació inicial té més pes. Tot i això, també cal destacar que els alumnes matriculats amb més de 40 anys és ara la franja d'edat amb menys estudiants matriculats de nova incorporació, tot i que les variacions són poques.

QUADRE 11. ALUMNAT DE LA UOC DE NOVA INCORPORACIÓ. VALORS PERCENTUALS

Noves incorporacions	2013-2014			2018-2019		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Menys de 25 anys	6,6	4,0	10,6	17,8	11,9	29,7
De 25 a 40 anys	31,0	34,0	65,1	29,1	20,11	49,3
Més de 40 anys	11,8	12,5	24,3	10,3	10,7	21,0
Total	49,5	50,5	100,0	57,3	42,7	100,0

Quant a l'oferta formativa de la UOC, el creixement ha estat important. Cal destacar que els estudis de grau s'han incrementat els darrers sis anys (i sobretot aquest darrer curs, en què s'han incorporat deu graus més), que han desaparegut els estudis de diplomatura i llicenciatura, i que s'ha produït un augment molt significatiu del nombre de màsters universitaris que s'hi proposen, i quasi s'hi ha duplicat l'oferta.

També cal destacar la posada en marxa de títols propis de la UOC, amb deu estudis oferts.

QUADRE 12. ESTUDIS OFERTS PER LA UOC

	2013-2014	2018-2019
Total de titulacions homologades LRU	19	0
Total de graus EEES	15	25
Total de màsters universitaris	28	43
Doctorat en Societat de la Informació i del Coneixement	1	0
Total de postgraus propis		9
Centre d'Idiomes Moderns		1

Estudis a la UNED

Com a Universitat pública a distància, la UNED està consolidada a les Illes Balears amb un volum d'alumnes que no ha deixat de créixer de forma lenta però contínua els darrers anys. S'ha de destacar que els màsters universitaris són els mateixos per a tot l'Estat. Aquí sols farem referència als estudis que es realitzen a la seu de la UNED a les Illes Balears.

QUADRE 13. EVOLUCIÓ D'ALUMNES DE LA UNED, 2012-2018

Curs	Mallorca	Menorca	Eivissa i Formentera	Total
2012-13	43.446	1.105	1.473	13.993
2013-14	11.847	1.121	1.515	14.483
2014-15	12.079	1.139	1.552	14.770
2015-16	12.207	1.151	1.569	14.927
2016-17	12.460	1.182	1.584	15.226
2017-18	12.522	1.198	1.596	15.316

L'oferta formativa reglada s'ha mantingut els darrers anys amb poques variacions, tot i que s'ha adaptat als nous currículums. Tot i això, s'ha de tenir present que la UNED ofereix gran quantitat de cursos de formació permanent i d'estudis de postgrau que es fan a distància.

QUADRE 14. OFERTA FORMATIVA DE LA UNED

	Oferta formativa 2012-13	Oferta formativa 2017-18
Accés 25 i 45	1	1
Diplomatures	3	0
Llicenciatures	16	0
Enginyeries	7	0
Graus	27	28

Del curs 2012-2013 al curs 2017-2018 la quantitat d'alumnes matriculats a la UNED, com s'ha dit, s'ha incrementat, però, sobretot, el que ha canviat és el tipus d'estudis que aquests alumnes hi realitzen. Es veu una baixada d'alumnes en ensenyaments de grau i accés i un augment dels ensenyaments propis (CUID, màster oficial, Educació permanent), que fa que el total d'alumnes de la UNED tingui aquesta tendència a l'alça.

QUADRE 15. UNED. NOMBRE D'ESTUDIANTS PER ILLES. CURS 2012-2013

Estudis	Mallorca	Menorca	Eivissa i formentera	Total
Graus	3138	285	405	3828
Llicenciatures	338	33	55	426
Diplomatures	98	17	16	131
Enginyeries	27	3	5	35
Accés 25 i 45	655	54	164	873
CUID	446	8	13	467
UNED Sènior	43			43
Formació contínua	32	-	-	32
Màsters oficials	113	3	8	124
Educació permanent	6.525	702	807	8034
Total	11.415	1.105	1.473	13.993

QUADRE 16. UNED. NOMBRE D'ESTUDIANTS PER ILLES. CURS 2017-2018

Estudis	Mallorca	Menorca	Eivissa i formentera	Total
Graus	2909	266	428	3603
Accés	358	33	71	515
CUID	182	17	27	226
Màsters oficials	141	9	12	162
Educació permanent	8.932	873	1.058	10.863
Total	12.522	1.198	1.596	15.316

Com es pot observar, hi ha un increment en la quasi totalitat dels estudis per illes. Però, com s'ha destacat, baixa la quantitat d'alumnes de grau, tot i que l'augment de l'Educació permanent és bastant significatiu i el compensa.

Quant a les franges d'edat dels estudiants de la UNED, d'una forma similar al que passa a la UOC, els alumnes solen ser de més edat que a les universitats presencials, tot i el petit increment, aquests darrers anys, dels alumnes menors de 25 anys.

QUADRE 17. UNED. FRANGES D'EDAT DE L'ALUMNAT DE LA UNED**Percentatge per diferents franges d'edat i sexe. Curs 2012-2013**

Estudis	<26	26-35	36-45	>45
Accés	3,8	65,04	28,85	2,29
Llicenciatures, diplomatures i enginyeries	1,20	25,47	43,93	29,40
Graus	11,51	38,53	32,89	17,07
Total dels estudis	9,29	40,48	33,65	16,58

Mitjana d'edat per tipus d'estudi i sexe. Curs 2012-2013

	Homes	Dones	Total
Accés 25	32,98	32,76	32,81
Accés 45	50,66	50,34	50,47
Llicenciatures, diplomatures i enginyeries	37,30	33,58	36,94
Graus	37,30	36,54	36,58
Total dels estudis	37,48	36,04	36,84

Percentatge per diferents franges d'edat i sexe. Curs 2017-2018

Estudis	<26	26-35	36-45	>45
Accés 25	8,18	59,08	8,90	3,84
Graus	11,84	29,05	31,16	27,94
Total dels estudis	11,45	32,30	30,92	25,33

Mitjana d'edat per tipus d'estudi i sexe. Curs 2017-2018

	Homes	Dones	Total
Accés 25	33,55	32,11	32,83
Accés 45	52,41	50,31	50,83
Graus	38,29	35,94	38,33
Total dels estudis	38,00	35,83	36,88

Estudis al CESAG-Comillas

El Centre d'Educació Superior Alberta Giménez fou una de les primeres institucions d'educació superior per a la formació de mestres a les Illes Balears. Des de fa quatre anys ha passat a estar associada a la Universitat Pontifícia de Comillas, de manera que és la primera universitat privada a les Illes Balears.

La quantitat d'alumnes que trien aquesta opció no és molt gran, si es compara amb la UIB o amb la resta de les universitats a distància, tot i que s'hi ofereixen estudis que no es poden cursar a la UIB.

El curs 2017-2018 encara hi havia alumnes que depenien de la UIB i d'altres que ja eren de la Universitat de Comillas. Tot i això, la desconexió total del CESAG-Comillas amb la UIB no trigarà gaire a succeir, ja que la quantitat d'alumnes que encara hi cursen títols de la UIB és molt baixa.

QUADRE 18. CESAG. NOMBRE D'ESTUDIANTS DE GRAU. CURS 2017-2018

Graus 2017-2018. Nombre d'alumnes	UIB	Comillas
Grau d'Educació Infantil	22	48
Grau d'Educació Primària	10	59
Doble grau d'Ed. Infantil i Primària	-	73
Grau de Comunicació Audiovisual	4	47
Grau de Periodisme	6	31
Grau de Publicitat i Relacions Públiques	-	41
Doble grau de Periodisme i Comunicació Audiovisual	-	57
Grau de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport		93
Total	42	449

A més, el CESAG-Comillas ofereix una formació de postgraus i els estudis de DECA, que capaciten per impartir l'assignatura de Religió Catòlica.

QUADRE 19. CESAG. NOMBRE D'ESTUDIANTS DE POSTGRAU. CURS 2017-2018

Postgraus 2017-18	Nombre d'alumnes
Especialista en Evangelització Social Media	6
Expert universitari en Direcció de Centres Escolars Concertats	35
Especialista en Direcció de Comunicació i Mitjans Digitals en l'Empresa Turística	-
Total	41
DECA 17/18 (en línia)	114

Aquestes tres universitats permeten a l'alumnat de les Illes Balears seguir estudis superiors més enllà de la UIB i complementen i enriqueixen l'oferta formativa superior a les Illes Balears. També s'ha de tenir en compte la possibilitat de cursar estudis superiors al Conservatori Superior de Música i a l'Escola Oficial d'Idiomes.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

MICINN (2019). *Datos y cifras del Sistema Universitario Español. Publicación 2018-2019*. Madrid: Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades.

UIB (2019). *Memòria del Pressupost 2019*. Palma: UIB.